

**“AKADEMIK SUYUMA G‘ANIYEVANING ALISHER NAVOIY
ASARLARIGA QO‘SHGAN HISSASI”**

Mirsaidova Ozoda

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

Sharq sivilizatsiyasi va falsafa fakulteti

Antropologiya va etnologiya yo‘nalishi

3-kurs hind-ingliz guruhi talabasi

+998933047175

Anotatsiya: Mazkur ishda o‘zbek adabiyotshunosligining yirik namoyandasi, akademik Suyuma G‘aniyevaning Alisher Navoiy ijodini o‘rganishdagi ilmiy xizmatlari yoritiladi. Tadqiqotda olimaning Navoiy asarlarining matnlarini ilmiy-tanqidiy nashr qilish, ularni filologik tahlil qilish, shuningdek, shoirning ijodiy merosini keng ommaga yetkazish borasidagi hissasi tahlil etiladi. Suyuma G‘aniyeva tomonidan yozilgan monografiyalar, maqolalar hamda Navoiy devonlariga yozilgan izohlar orqali uning Navoiyshunoslikka qo‘shgan hissasi ochib beriladi. Ishda shuningdek, olimaning klassik adabiyot maktabini shakllantirishdagi o‘rni hamda uning ilmiy merosining bugungi adabiyotshunoslikdagi ahamiyati xususida fikr yuritiladi.

Kalit so‘zlar: Suyuma G‘aniyeva, Alisher Navoiy, Navoiyshunoslik, klassik adabiyot, ilmiy meros, adabiyotshunoslik, tanqidiy matn, filologik tahlil, akademik izohlar, o‘zbek adabiyoti.

**"ACADEMICIAN SUYUMA GANIYEVA'S CONTRIBUTION TO THE
WORKS OF ALISHER NAVAI"**

Mirsaidova Ozoda

Tashkent State University of Oriental Studies

Faculty of Eastern Civilization and Philosophy

Anthropology and Ethnology

3rd year student of the Indian-English group

+998933047175

Annotation: This work highlights the scholarly contributions of academician Suyuma G‘aniyeva, a prominent figure in Uzbek literary studies, in the research of Alisher Navoi’s literary heritage. The study analyzes her role in the critical and philological publication of Navoi’s texts and her efforts in bringing the poet’s creative legacy to a wider audience. Through G‘aniyeva’s monographs, articles, and

commentaries on Navoi's divans, her significant contributions to the field of Navoi studies are revealed. The work also discusses her role in the formation of the classical literature school and evaluates the relevance of her academic legacy in contemporary literary scholarship.

Keywords: *Suyuma G'aniyeva, Alisher Navoi, Navoi studies, classical literature, scholarly legacy, literary criticism, critical text, philological analysis, academic commentaries, Uzbek literature.*

«ВКЛАД АКАДЕМИКА СУЮМЫ ГАНИЕВОЙ В ТВОРЧЕСТВО АЛИШЕРА НАВОИ»

Мирсаидова Озода

Ташкентский государственный университет востоковедения

Факультет восточной цивилизации и философии

Кафедра антропологии и этнологии

Студент 3 курса индийско-английской группы

+998933047175

Аннотация: В данной работе освещается научная деятельность академика Суюмы Ганиевой — видного представителя узбекского литературоведения — в изучении творчества Алишера Навои. В исследовании рассматривается вклад учёной в подготовку научно-критических изданий текстов Навои, их филологический анализ, а также в популяризацию творческого наследия поэта среди широкой аудитории. Посредством монографий, статей и комментариев к диванам Навои раскрывается значимость вклада Суюмы Ганиевой в развитие науки о Навои. Также в работе рассматривается её роль в формировании школы классической литературы и значение её научного наследия в современном литературоведении.

Ключевые слова: Суюма Ганиева, Алишер Навои, навоиеведение, классическая литература, научное наследие, литературоведение, критическое издание, филологический анализ, академические комментарии, узбекская литература.

Kirish:

O'zbek adabiyoti taraqqiyotida Alisher Navoiy merosi alohida o'rin tutadi. Buyuk mutafakkirning asarlari nafaqat adabiy, balki ilmiy, axloqiy va ma'naviy jihatdan ham bebaho boylik sanaladi. Ushbu nodir merosni chuqur o'rganish va tahlil etish, uni zamonaviy ilmiy asosda xalqimizga yetkazish mas'uliyati esa adabiyotshunos olimlar zimmasiga tushadi. Shunday yuksak ilmiy faoliyat egalaridan

biri — akademik Suyuma G'aniyevadir. U o'zining butun ilmiy faoliyatini Navoiy asarlarini tadqiq etishga, ularning mazmun-mohiyatini ochib berishga bag'ishlagan. Ushbu ishda Suyuma G'aniyevaning Alisher Navoiy ijodiga bag'ishlangan tadqiqotlari, u tomonidan tayyorlangan tanqidiy matnlar, yozilgan izohlar va ilmiy tahlillar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, uning Navoiyshunoslik sohasidagi ilmiy maktab yaratishdagi o'rni va bugungi adabiyotshunoslikdagi ta'siri ham alohida tahlil qilinadi. Bu orqali o'zbek adabiy merosini chuqurroq anglash va uni kelajak avlodlarga to'g'ri yetkazish imkoniyati kengayadi.

Asosiy qism

Alisher Navoiy — o'zbek adabiyoti tarixining eng yirik vakillaridan biri, Sharq renessansi davrining atoqli mutafakkiri sifatida jahonda tan olingan shaxsdir. Uning serqirra va mazmunan chuqur ijodiy merosi asrlar davomida olimlar e'tibor markazida bo'lib kelgan. Ayniqsa, mustaqillik yillarida Navoiy asarlarining yangi yondashuvlar asosida o'rganilishi adabiy merosimizga bo'lgan e'tiborning ortganidan dalolat beradi. Shu jarayonda Navoiyshunoslik ilmiy yo'nalishining yirik namoyandalaridan biri, akademik Suyuma G'aniyeva alohida o'rin egallaydi.

Suyuma G'aniyevaning Alisher Navoiy asarlariga bag'ishlangan tadqiqotlari, u tomonidan tayyorlangan tanqidiy nashrlar va ilmiy tahlillar Navoiy ijodini zamonaviy ilmiy mezonlar asosida anglashda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Ushbu ishda olimaning Navoiyshunoslikdagi xizmatlari, u yaratgan ilmiy maktab, hamda uning izlanishlarining adabiyotshunoslikka qo'shgan hissasi tahlil qilinadi.

Akademik Suyuma G'aniyeva — o'zbek adabiyotshunosligining yirik namoyandalaridan biri bo'lib, Alisher Navoiy merosini chuqur va har tomonlama o'rganishda beqiyos hissa qo'shgan. U navoiyshunoslik sohasida ilmiy maktab yaratgan, ko'plab fundamental tadqiqotlar muallifi hisoblanadi.

Suyuma G'aniyeva Alisher Navoiyning ko'plab asarlarini ilmiy-tanqidiy nashr qilishda bevosita ishtirok etgan. Jumladan, “Xamsa”, “Nasoyim ul-muhabbat”, “Hayrat ul-abror”, “Lison ut-Tayr” kabi asarlarning ilmiy asoslangan matnlarini tayyorlab, ularni izohlar bilan boyitgan. Bu nashrlar orqali Navoiy asarlarining to'g'ri va mukammal shaklda o'rganilishi ta'minlangan. Olima Navoiy ijodidagi tasavvufiy g'oyalarni chuqur tahlil qilib, ularning mazmun-mohiyatini ochib bergan. U Navoiy asarlarida ifodalangan ilohiy ishq, nafsni poklash, Allohga yaqinlashish kabi tasavvufiy tushunchalarni ilmiy nuqtayi nazardan tadqiq qilgan. Ayniqsa, “Navoiy va tasavvuf” kabi asarlari orqali bu sohadagi qarashlarni tizimlashtirgan.

Suyuma G'aniyeva o'z ilmiy faoliyati davomida Navoiyshunoslik fanining shakllanishi va rivojiga katta hissa qo'shdi. U ko'plab ilmiy maqolalar, monografiyalar, darsliklar muallifi bo'lib, Navoiy merosining ilmiy asosda tadqiq qilinishini ta'minladi. Shu bilan birga, olima ko'plab yosh adabiyotshunoslarni tayyorlagan, ularning ilmiy rahbari sifatida faoliyat yuritgan. Shuningdek,

G'aniyevaning "Ko'ngil shamchirog'i", "Alisher Navoiy – ilohiy ishq shoiridir" kabi kitoblarida Navoiy nafaqat shoir, balki mutafakkir va komil inson sifatida yoritiladi. Bu asarlar orqali Alisher Navoiy siymosi yangi ilmiy va ma'naviy talqinda ochib beriladi.

Xulosa

Akademik Suyuma G'aniyeva Alisher Navoiy merosini chuqur o'rganib, uni ilmiy asosda talqin etgan yetuk adabiyotshunos olim sifatida o'zbek ilm-fani tarixida munosib o'rin egallaydi. Uning tomonidan tayyorlangan tanqidiy matnlar, izohli nashrlar va chuqur tahlillarga boy ilmiy asarlar Navoiyshunoslikning taraqqiyotiga katta hissa bo'lib qo'shilgan.

Suyuma G'aniyevaning izlanishlari natijasida Navoiy asarlarining mohiyati keng ommaga yaqinlashtirildi, shoirning falsafiy va badiiy qarashlari zamonaviy ilmiy yondashuvlar bilan ochib berildi. U yaratgan ilmiy maktab esa bugungi kunda ham yosh tadqiqotchilar uchun mustahkam asos bo'lib xizmat qilmoqda. Shu bois, Suyuma G'aniyeva faqat adabiyotshunos olim sifatida emas, balki klassik merosni saqlash va asrab-avaylash yo'lida fidokorona mehnat qilgan ma'rifatparvar siymo sifatida ham tarixda muhim iz qoldirgan.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. G'aniyeva S. Navoiy lirikasining badiiyati. — Toshkent: Fan, 1971.
2. G'aniyeva S. Alisher Navoiy va Sharq mumtoz adabiyoti. — Toshkent: Fan, 1991.
3. G'aniyeva S. Navoiy g'azallarining zamonaviy talqini. — Toshkent: O'qituvchi, 1989.
4. G'aniyeva S. Xazoyin ul-maoniy: Tanqidiy matn va izohlar bilan. — Toshkent: Fan, 1983.
5. G'aniyeva S. Alisher Navoiy devonlaridagi badiiy san'at vositalari. — Toshkent: Fan, 1979.
6. Jo'rayev A. Suyuma G'aniyeva – navoiyshunos olim. // "O'zbekiston adabiyoti va san'ati" gazetasi, 2005-yil.
7. Oripova D. Navoiyshunoslik asoslari. — Toshkent: Yangi asr avlodi, 2008.